Kroer i Bramming, 4

Bykroen i Gørding – og lidt om Afholdshotellet

Af Jefrey Andersen

Bykroen

Bykroen var en af de ældste kroer i kommunen – og den levede op til forestillingen om at kro og kirke hører sammen. Sporene går tilbage til 1726 – og i 1969 blev den gamle kro og købmandsgård i Nr. Gørding revet ned for at give plads til udvidelse af parkeringsplads ved kirken. Det sket ved kommunens foranstaltning. Tidligere var gårdens avlsbygninger revet ned og grunden tillagt kirkegården.

Der hørte også landbrug til kroen, først som boel, senere blev det til en ret anselig gård, idet Willads Jensen købte og nedlagde en ejendom i Sdr. Gørding matr. nr. 10a, nuværende rensningsanlæg og lagde jorden til Bykroen. Peter Chr. Bolding købte i 1859 at areal, som havde tilhørt den nedlagte Huulgård, ligesom han i 1871 erhvervede skolelodden. P. Chr. Bolding var en driftig mand, han begyndte som ung mand sin løbebane som gårdkarl i Gørding Præstegård, han blev senere gift med en datter fra kroen og købte den og drev den frem med køb af jord fra Hulgården og fra skolelodden, blev indvalgt i sognerådet som han blev formand for. Han havde også part i Holsted kirke, han tilbragte sine sidste år som aftægtsmand i huset på Kirkevej. Han døde i 1893 89 år gammel. Hans søn J.J. Bolding byg-

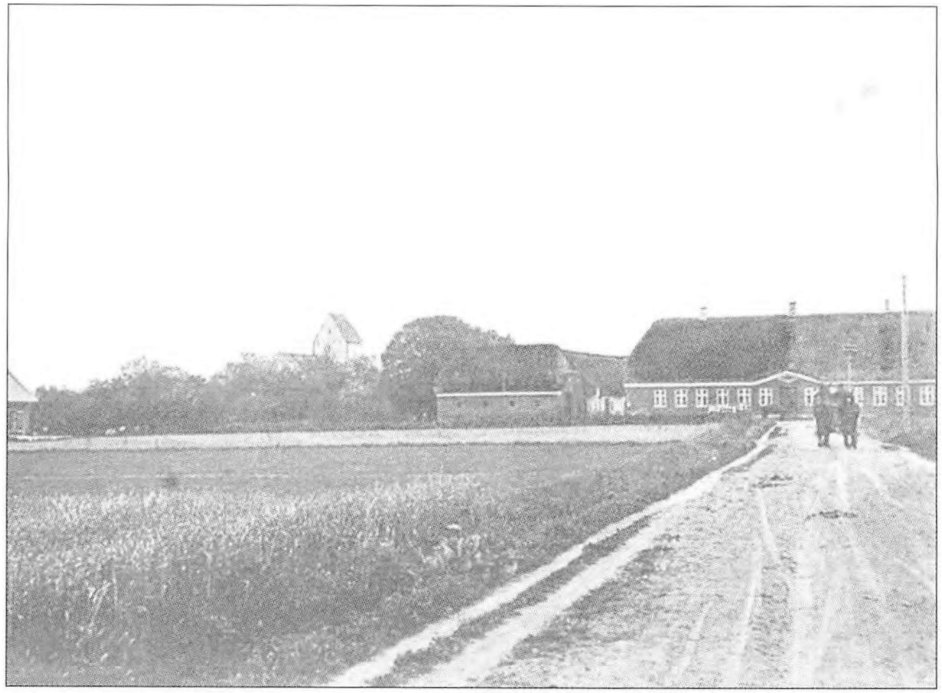

Bykroen set fra Mølleskovvej med en lille bid af præstegården til venstre, fra før 1906. Prospektkort [beskåret] tilhører Hans-Walter Rusch, Gørding

Ejere af Bykroen mat.nr. 5 Nørre Gørding

1726	Peder Hansen, Boelsmand, udskænkning
1738	Jens Gregersen, Boelsmand, udskænkning
	Anders Orlof af Ribe, Boelsmand, udskænkning
1749	Peder Ollesen, Boelsmand, udskænkning
	Anders Olesen, bonde og kroejer – Bodil Hansdatter
1801	Bodil Christensdatter, kroejer – Enke
	Willads Jensen, gårdejer og kroejer – Karen Andersdatter
1832	Karen Andersdatter, priviligeret kroholderinde – enke
1832	P. Chr. Bolding, gårdejer, kroholder og sognefoged – Caroline Bolette Willadsdatter
1869	Jørgen J. Bolding, gårdejer og kroholder - Caroline Kirstine Bolding,
1882	Caroline Kirstine Bolding, kroejer – enke
1888	Frands Nielsen, kroejer og købmand – Line Nielsen
1899	Peter Hansen Lund, kroejer og købmand – Kirstine Lund
1902	Kirstine Lund, kroejer og købmand – enke
1902	Hans N. Mortensen, kroejer og købmand – ugift
1929	Chr. Varming, kroejer og købmand – Anna Varming
1949	Laurids Jessen, konsul USA, Gørdinglund
	Th. Feddersen, forsikringsinspektør – Fru Feddersen
1957	Fru Feddersen – enke
1968	Gørding kommune
	Gørding Kirke, parkeringsplads

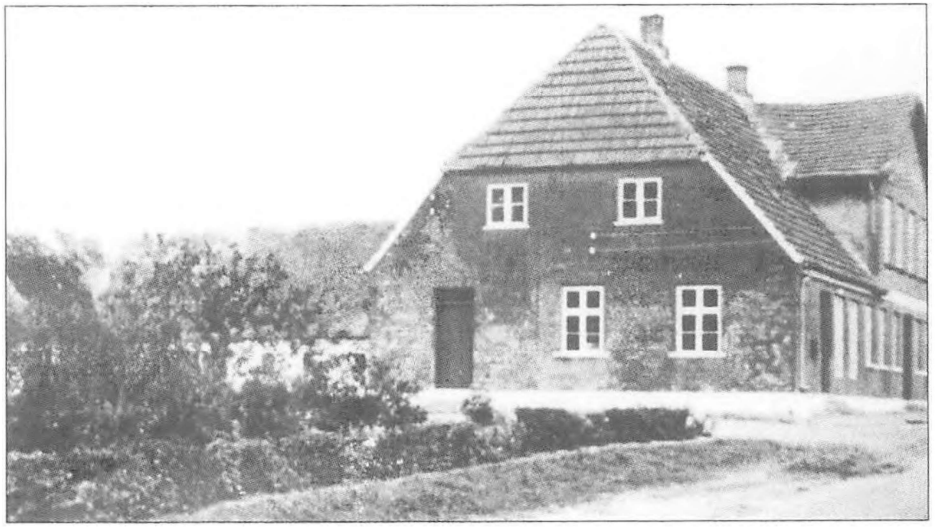

Bykroen set fra syd. Kroens stråtag blev udskiftet med fast tag og gesims omkring 1. Verdenskrig. Billede tilhører Chr. Christensen, Gørding.

gede Stations hotellet i 1874 og drev dermed to hoteller, dog kun et år så solgte han Stationshotellet. Det var Købmand H. N. Mortensen, der til underholdning af Bykroens gæster købte en radio. De gamle hyggelige krostuer har næppe drømt om at komme til at genlyde af sang fra Wien, Rom og koncerter fra London.

Folkeafstemning

Ved ejerskiftet i 1929 faldt kroens spiritusbevilling ved en folkeafstemning i kommunen, Anna og Chr. Varming fik atter bevillingen i 1930, men mistede den igen ved en folkeafstemning i 1936 og krovirksomheden blev nedlagt. Der var i kommunen, som andre steder en stærk afholdsbevægelse, i Gørding ledet af Dr. Jensen, der også

var medlem af sognerådet. Det var sognerådet der ved ejerskifte i 1929 nægtede bevilling til den nye ejer Chr. Varming, men med et nyt andragende om ret til udskænkning af stærke drikke, vedlagt 480 underskrifter af kommunens vælgere, var sognerådet nød til at efterkomme andragendet om afholdelse af en folkeafstemning.

Det blev afholdt 3. april 1930, forud var der foregået en heftig debat for og imod bevillingen, af ca. 900 vælgere afgav 736 deres stemme, for bevillingen stemte 374 og imod 359, 2 var ugyldige I havde stemt både ja og nej, Altså en bevilling med 15 stemmers flertal, så kommunen måtte bøje sig og give bevilling til kroen, da der ugen før havde været afstemning om bevilling til Stations Kroen, hvor der også var flertal, dog kun med 4 stemmer, kan man sige at kommunen hade fået sig en dukkert, eller som nogle antydede at det var Dr. Jensen der havde fået dukkerten. Men i 1936 var der igen afstemning hvor bevillingen ikke blev fornyet.

Da Konsul Laurids Jensen i 1949 købte kroen, var der kun hovedbygningen tilbage. Forsikringsinspektør Th. Feddersen overtog bygningen, medens landbrugsjorden blev tillagt Gørdinglund. Forinden var et areal, som havde tilhørt Huulgård, solgt til forskellige lodsejere. Købmandsforretningen, der blevet drevet ved forpagter eller bestyrer, blev nedlagt, da Th. Feddersen købte bygningerne til beboelse. Det lille hus, Kirkevej 24, der havde fungeret som aftægtshus er også nedrevet. I 1969 var det så slut.

Afholdshotellet

Gørding Afholdshotel var et barn af stationsbyen, opført 1897. Det har ført en omskiftelig tilværelse. Th. Jensen opførte en afholdsbeværtning på sin grund, solgte den til J. J. Hansen, men forpligtede sig samtidig til at opføre en rejsestald på 15 x 15,5 alen til hotellet. I 1909 dannede en gruppe borgere et aktieselskab, købte en grund fra hotellet og opførte »Gørding St. og omegns Forsamlingshus og Gymnastikhus«. I 1911 overgik hotellet til A/S og kom til at hedde »Gørding St. og omegns Afholdshotel«. Der blev på den tid bygget en etage på i form af en mansard.

Der eksisterede således 2 aktieselskaber med omtrent samme bestyrelse og de blev da også i 1918 samlet i et A/S. Allerede året efter blev Afholdshotellet solgt til Hans Jensen, der havde fungeret som vært siden 1915, og den tidligere ejer Jens J. Hansen. Smedjen var lagt til hotellet og fulgte med, da Søren Nørgård overtog det. Forsamlingshuset, matr. no. 3de, var nu igen blevet en selvstændig institution, det varede indtil Petra Mikkelsen i 1943 overtog hotellet, købte det og drev dem sammen. Da P. Christensen overtog hotellet søgte han spiritusbevilling, men det var der ikke flertal for i

Kroejere af Afholdshotellet Søndergade 5 matr. no. 3x m.fl.

1897	Thomas Jensen, Købmand og muremester.
1902	Jens Jeppe Hansen, handelsmand.
1911	Aktieselskab/bestyrelse
1919	Hans Jensen og Jeppe Hansen
1922	Søren Christian Nørgård
1943	Petra Mikkelsen
1952	Peter Christensen
1952	Magnus Hansen
1965	L. Frode Lind Thomsen
1966	Børge Madsen

Afholdshotellet hedder nu Bykroen og et skilt i vinduet forkynder: Til leje – og henviser til et mobilnummer. Foto: Stig Hegn

befolkningen, viste en afstemning. Han solgte derfor, ved mageskifte med en gård i Veerst, til Magnus Hansen. Senere søgte L. F. L. Thomsen om spiritusbevilling, men han fik det heller ikke. Det gjorde imidlertid den næste ejer Børge Madsen, da han i 1966 overtog hotellet. Han gik straks i gang med en større restaurering af både hotel og forsamlingshus. Rejsestalden blev indrettet til selskabslokale »Krybben«, og der blev bygget forhal med indgang fra gården. Også den gamle slyngelstue blev ændret. Her havde folk fra land og by i årtier mødtes for at drøfte tidens problemer eller få et slag kort og nyde en kop kaffe og en cigar. Da Børge Madsen i 1973 solgte hotellet, blev det kaldt »Madsens Hotel«, senere blev navnet ændret til »Bykroen«. Efter 1973 har hotellet ført en omskiftelig tilværelse med en række forskellige ejere.

Smedjen i gården bestod i mange år på lejebasis. Efter P.H. Pedersen kom Jens Bødkers (Hansen) søn, Hans Jacob Hansen, der drev smedjen indtil 1964. Da lukkede den, og de gamle bygningerne fra 1885 blev revet ned. Smeden fungerede også som tandlæge, dog kun til udtrækning af tænder.

Efter krigen begravede Tyskerne, en del let ammunition bag ved huset.

Her var i 1970erne et livligt diskotek og mange modne fædre kan sikkert huske at have hentet deres døtre her. I dag er der ikke meget dans på kajen ved Bykroen. Foto: Stig Hegn

Kilder:

Gørding sogns historie; Dagbladet Vestkysten; Private optegnelser; Gørding sognearkiv.

Tidligere artikler om kroer

Højst Petersen, Sam.: Vejrup Kro/Vejrup Gæstgivergård – 100 års krohistorie. Lokal-årbogen 2001. Side 76-83

Hegn, Stig og Sam. Højst Petersen: Endrup Møllekro. Lokal-årbogen 2002. Side 109-116

Christensen, Poul W.: Størsbøl kro. Lokal-årbogen 2004. Side 87-90

Jefrey Andersen er født i Gørding 1935 og startede med at tjene bønder som 12-årig. Så kom der fiskeri i et par år, efterfulgt af 8 år på langfart (se tatoveringerne). Efter at have været marinesoldat startede han så på Tjæreborg cementstøberi. Det meste af hans arbejdsliv har været teglværk: Bramming 9 år og Gørding i 10. De sidste 15 år var han kontorbestyrer hos SID (nuv. 3F) i Bramming inden han gik på efterløn som 60-årig. JA har skrevet mange historiske artikler og bogen *Teglværker i Bramming kommune* (2004), plus medlem af bestyrelsen for Byhistorisk Arkiv i Bramming. Adr.: Nr. Høevej 7 Nr. Høe, 6740 Bramming. E-mail: < nmb6296@vip.cybercity.dk>